

K 34. 30.

Cholohice^a herbis et carne^b nec Peonio^c magistro arte medicinali cessit, quia sepe Parcas cessare infernali^d ab opere

Unde et incolae huius terre, quando aliquid est perditum et quod se posse relabere^e desperant, tale proverbium de ea ferunt: Illud nec ipsa potest recuperare^f Kazai^g

Ad Cereis natam hec est ubi raptas^h tyrannam, eius usque hodie cernitur tumulus, ab incolisⁱ terre ob memoriam sue domne nimis alte congestus, super ripam fluminis Mase^j iuxta viam, qua itur in partes provincie^k Behni^l, per montem qui dicitur Osseca^m

Laude fuit digna, sed natu Tehkaⁿ secunda, Expers et maris^o, emuncte femina naris^p, que ex suo nomine Tehira^q castrium natura loci firmis-

que ex suo nomine Tehira^q castrium natura loci firmis- que ex suo nomine Tehira^q castrium natura loci firmis- que ex suo nomine Tehira^q castrium natura loci firmis-

que ex suo nomine Tehira^q castrium natura loci firmis- que ex suo nomine Tehira^q castrium natura loci firmis-

que ex suo nomine Tehira^q castrium natura loci firmis- que ex suo nomine Tehira^q castrium natura loci firmis-

1) Or. Met. XY, 535: (vitam) fontibus herbis atque ope Paonia (= Aesculapii)... recepi; vgl. Verg. Aen. VII, 769: Paoniais rivoocum herbis... 2) Über die Lage dieses Berges, der zwischen Moldau und Beraun, süd. von Königswald, zu suchen ist, dann den Grabhügel der K. und die Burg T. vgl. V. Tyle in Cesky cas. hist. XXI (1915), 380. A. Sed. läck ebenda XXIV (1919), 263, f. Arcmit in den Feindlich arceaeol. XXXIX (1917), 151 und J. Jira in Cas. spolein. pírel staroz. XXVI (1918), 60; auch W. Friedrich S. 116. 3) Horat. Sat. I, 4, 8. emunthaa n. (1918), 60; auch W. Friedrich S. 116. 4) Der ganze folgende Satz zeigt deutliche Anlehnung, von hic laticea an mehrfach wichtige Übersetzung mit Schul. Carm. pasch. I, 259, worauf zuerst M. Manitius, Zu Cosmas von Prag, in: Mittell. d. Inst. f. österr. Geschichtsforschung VIII (1887), 479, hingewiesen hat. Vgl. auch M. Deotak, Versus de passioe s. Adalberti a Kosmoy zpyty o tschem polnastu [V. d. p. s. d. und die Nachrichten über das Heidentum o tschem polnastu in: Cesky cas. hist. VII (1901), 448.

Tercia natu^a minor, sed prudentia maior, vocitata K. 35. 4. est Lihossa^b, que etiam urbem tunc potentissimam iuxta silvam, que tendit ad pagum Zibocnam^c, construxit et

ex suo nomine eam^d Lihossin^e vocitavit. Hec fuit inter feminas una^f proprus femina^g in consilio provida, in sermone strenua, corpore casta, moribus proba, ad dirimenda populi iudicia nulli secunda, omnibus affabilis, sed plus amabilis, feminei sexus decus et gloria, ditans negocia providenter virilia. Sed quia nemo ex omni parte beatus^h, talis ac tante laudis femina — heu dira conditio humana — fuit phitonissa. Ergo quia populo multa et certa predixit futura, omnis illa gens commune consilium intens patris eius post necem hanc sibi prefecit in iudicem^p. Ea^q tempestate inter duos cives, ophus et

15. genere eminentiores et qui videbantur populi esse rectores, orta est non modica litigio agri contigui de termino^r Qui in tantum proruperunt in mutam rixam, ut aliter alerius spissam unguitus volaret in barbani, et nudis conviciis semet ipsos turpiter digito sub nasum confundentes intrant barbares curiam ac non sine magno strepitu adeunt domnam et, ut ratione iusticie dubiam inter eos dirimat^s causam, suppliciter rogant. Illa interim, ut est lasciva mollicies mulierum, quando non habet quem timeat virum, cubilio subnix^t ceu puerum enixa, albe

25 in pictis strabis^u nimis mollior accubabat. Cumque^v per 30 35

1) Eie heute noch bestehender Ort Lihossin (Lihossin) in Ger. Bez. Schlan, mit dem, bzw. dessen nächstgelegenen Burggrafen Palatcy v. a. diese urbs identificieren wollten, wird erst in falschem Urkunden saec. XII-XIII genannt; vgl. Cod. dipl. regni Bohemae I (ed. G. Friedrich, Prag 1904-1907) Index. — Über die Ausgrabungen daselbst vgl. F. Velek, Topographie der hist. und Kunst-Denkmäler im Königreich Böhmen, Polit. Bezirk Schlan, Prag 1904, S. 115; W. Friedrich a. a. O. S. 107. 2) Horat. Carm. II, 16, 37: nihil est ab omni p. beatum. Die böhm. Sagen S. 14 verweist auf eine stehlich äußerliche Paralleltelle v. J. 1877), Kap. 7: accidit... non modica quaedam aleratio de terminis videlicet agrorum... ut huiusmodi rixis moris est, pene iam ad arma usque invicem exprobrant. 4) Manitius a. a. O. S. 481; vgl. [Verg.] Chris 338.

K. 36, 13. callen insidiat. incedens^a, personam hominum non respiciens totius controversie inter eos orbe causam ad statum rectitudinis perduceret, tunc is, cuius causa in iudicio non obtinuit palmam, plus iusto indignatus terque^b quaterque caput concussit² et more suo terram ter baculo percussit ac barbam pleno ore saliva conspergens^c exclamavit: O iniuria viris haud toleranda! Femina rimosae virilia iudicia mente tractat dolosa. Seminus profecto, quia femina sive stans^d seu in solio residens^e parum sapit^f, quanto minus^h, cum in stratis acubat? Re vera tunc magis est ad accessum mariti apta quam ditare militibus iura. Certum est enim longos esse crines^g omnibus, sed breves sensus mulieribus. Satus est mori^h quam viris talia pati. Nos solos obprobrium nationibus et gentibus destituit natura, quibus deest rector et virilis censura, et quos premunt femina iura. Ad hec dominaⁱ illatam sibi contumeliam dissimulans et dolorem cordis femineo pudore celans subrisit et 'Ita est', inquit, 'ut ais; femina sum, femina vivo, sed ideo parum vobis sapere^k video, quia vos non in virga ferrea^l iudico, et quoniam sine timore^m vivitis, merito me despicitis. Nam ubi est timorⁿ, ibi honor^o. Nunc autem necesse est valde, ut habeatis rectorum femina ferociorem'. Sic et columba^p olim albi culum milvum, quem^r sibi elegerant in regem, spreverunt, ut vos me spernitis, et accipitrem multo ferociorem^s sibi diuam preceperunt, qui fingens culpas tam nocentes quam innocentes cepit necare; et ex tunc usque hodie yescit columbis accipiter. Ite nunc domini, ut quem vos cras eligatis in dominum, ego assumam mihi^t in maritum.

Interea predictas advocat sorores, quas non imparēs egriabant furores; quarum magica arte et propria iudiciabat populum per omnia; ipsa enim Lubossa futū, sitospenus A 2: aspergens A 3. ¹⁾ exclamavit A 2. ²⁾ stat A 3. ³⁾ scans sive in consilio ave in solo C 3 und von 2. ⁴⁾ em feminē C 1. ⁵⁾ Residens, k, C 2. ⁶⁾ domina (p) I. e. e. parum sapit A 3. (q) 1. 2. 3. ⁷⁾ magis D. ⁸⁾ pils C 2. ⁹⁾ donna Lubossa A 3. ¹⁰⁾ sap. von. A 2. ¹¹⁾ C. 1. 2. 3. ¹²⁾ sed qu. 8. colore et timore A 3. ¹³⁾ timor est A 2. ¹⁴⁾ et non. A 4. ¹⁵⁾ C. 2. ¹⁶⁾ fortiores A 2. ¹⁷⁾ C 3. ¹⁸⁾ que A 1. ¹⁹⁾ fortiores A 2. ²⁰⁾ B. ²¹⁾ sorores, korr. Intores, A 1: Intores aut. Mes. A 3. ²²⁾ ter A 2. ²³⁾ 8. B. ²⁴⁾ con-

1) Prov. 2, 20: calles instorum custodias. 2) Ovid. Met. II, 49: terque quaterque concutens illustre caput; vgl. auch I, 179. 3) Vgl. Grimm. Wörterbuch IV, 2, Sp. 9. 4) Levit. Ezer. IV, 7, 2: mori me satius est; vgl. oben S. 3, N. 2. 5) Ps. 2, 9: reges eos in virga ferrea. 6) Vgl. Hom. Ili. 7: reddite ergo omnibus debita... cui timorem, timorem; cui honorem, honorem; Mat. 1, 6: si ego Pater ego sum, ubi est honor meus, et si Dominus ego sum, ubi est timor meus. 7) Vgl. Phaedr. I, 31.

ut predictimus, phitonissa, ut Chimnea^a Sibilla^b, altera K. 35, 33. venetica^c ut Colchis^d Medea, tertia malefica, ut Aeneas nides^e aut quid secreti egerunt, quamvis ignotum fuerit, tamen omnibus luce clarius mane patuit, cum soror earum Lubossa et locum, ubi dux futurus^f lahnit, et quis esset nomine indicasset. Quis enim crederet, quod de aratro sibi ducem prerogarent^g? Aut quis sciret, ubi araret, qui rector populi ferret^h? Quid enim phitonis furor nescitⁱ? Aut quid est, quod magica ars non efficit^j? Potuit Sibilla Romano populo seriem factorum fere usque in diem iudicii predicere, que etiam, si fas est credere^k, de Christo vaticinata est, sicut quidam doctor^l in sermone sue predictionis versus Virgilio^m ex persona Sibille de adventu Domini compositis introducit. Potuit Medea herbisⁿ et carmine sepe et celo Hyperionem^o et Berecynthiam^p deducere^q; potuit ymbres, fulgura et^r tonitrua elicere^s de nubibus; potuit regem Egecum^t de sena facere invenem. Carmine Circes^u socii Ulixes^v conversi sunt^w in divras nunc dicitur pious. Quid mirum^x? Quanta egerunt artibus suis magi in Egypto^y, qui pene totidem mura carminibus suis fecerunt, quot Dei famulus Moyses ex virtute Dei^z exhibuisse perhibetur. Haecenus hec^z.

^{a)} Chimnea A 3. ^{b)} Chimnea A 3. ^{c)} et, am. Ganz von 2. ^{d)} Chimnea, Chimnia A 4. ^{e)} Chimnea A 4. ^{f)} Colchis A 4. ^{g)} Colchis A 4. ^{h)} Colchis A 4. ⁱ⁾ Colchis A 4. ^{j)} Colchis A 4. ^{k)} Colchis A 4. ^{l)} Colchis A 4. ^{m)} Colchis A 4. ⁿ⁾ Colchis A 4. ^{o)} Colchis A 4. ^{p)} Colchis A 4. ^{q)} Colchis A 4. ^{r)} Colchis A 4. ^{s)} Colchis A 4. ^{t)} Colchis A 4. ^{u)} Colchis A 4. ^{v)} Colchis A 4. ^{w)} Colchis A 4. ^{x)} Colchis A 4. ^{y)} Colchis A 4. ^{z)} Colchis A 4.

1) Ovid. Met. IV, 205: Aeneae genitrix pulcherrima Circes. 2) Vgl. Stat. Theb. II, 595; Prudent. Contra Symm. I, 351: si f. e. crederet. 3) C 3 und Gasson. venereas auf Eusebicus; Constantini oratio ad sanctorum coenam (Migne, Patrol. lat. VIII, 456; Griech. christl. Schriftsteller VII, S. XXVI, 182). Kopie auf Augustinus; Epist. ad Rom. capos. (Migne XXXV, 208). 4) Id. IV, 4-10: Ultima Chimae venit iam carminis aetas; magnus ab integro saeculorum nascitur ordo; — iam redit et Virgo, redemit Sabinna; regna; — iam nova progenies caelo demittitur alto; — in modo nascenti puero quo ferrea primum — desinet ac toto sauret gens aurea mundo; — casta fave Lucina: tuus iam regnat Apollo. 5) Verg. Ecl. VIII, 69, 70: carmina vel caelo possunt deducere Lunam; — carminibus Circe socios mutavit Ulixi. 6) Assorem; Ovid. Met. VII, 159 ff. 7) Verg. Aen. VII, 189 ff.: Pious, equum dominor, quem fecit avena Circe; vgl. auch Ovid. Met. XIV, 320 ff. 8) Horat. Sat. I, 4, 68: haecenus haec.